

Protestantse gemeente Leidsche Rijn

Boerderij de Hoef, startzondag 6 september 2020

Lezingen: Mattheus 18:15-20, Romeinen 12:9-21

Marije Karreman

Gemeente van Jezus,

De Protestantse gemeente Leidsche Rijn komt al 20 jaar samen in boerderij de Hoef, eerst in het voorhuis, en na vereende inspanningen werd de Deel de plek van samenkomst. In januari 2001. Vandaag markeren we de start van weer een nieuw seizoen. Een seizoen waarin we ook deze mooie mijlpaal willen vieren, 20 jaar kerk-zijn in Leidsche Rijn. Deze startzondag gaat anders dan anders, want we zijn nog gehouden aan de regels en adviezen in verband met het coronavirus, maar zo goed en zo kwaad als dat gaat starten we vandaag. Niet dat we waren gestopt, helemaal niet, natuurlijk niet. We zijn al twintig jaar onderweg. Sommigen zijn er al die twintig jaar al bij, en anderen zijn onderweg aan gesloten.

‘Dit huis vol mensen’ dit liedje van Huub Oosterhuis kwam bij me bovendrijven toen ik mijn werkzaamheden weer oppakte na de vakantie. De gemeente als een ‘huis vol mensen’. ‘Weet Jij wie het zijn?’ Trijntje zingt het, vraagt het. ‘Jij’ is hier met een hoofdletter geschreven. ‘Weet je wie het zijn, God?’ Want wij weten het niet precies. We zijn elkaar wat uit het oog verloren, in deze coronatijd, vakantietijd. Sommigen luisterden mee, terwijl anderen samenkwamen. We hebben een ledenlijst, en elk adres kreeg in de afgelopen periode een ‘zomergroet’ vanuit de Hoef. Maar niemand hoeft zich te melden of te laten zien. En daarnaast, mensen wonen hier een poosje en trekken weer verder. En, we ontvangen gasten, soms haken ze aan, soms niet. En we ervaren soms zelf de betrokkenheid, maar er zijn ook periodes dat het allemaal wat op afstand raakt. ‘Dit huis vol mensen, weet Jij wie het zijn?’

Huub Oosterhuis schreef dit lied met daarbij in gedachten de Amsterdamse Studenteneklesia. Hij beschrijft deze gemeenschap van mensen in een maandbrief (september 2004), en het raakte me, ik vind het ook op onze gemeente van toepassing. Dus ik citeer hem hier.

‘Daar (in de Amsterdamse Studenteneklesia) komen mensen van alle leeftijden, van velerlei ontwikkeling en met heel verschillende maatschappelijke achtergronden; velen komen met elkaar, partners, vrienden, gezinnen. Ook velen komen alleen.

Niemand moet van een ander, zo te zien, zoals dat vroeger wel was, er heerst hier in de wijde omtrek geen sociale controle. Velen komen al vele jaren. Anderen sinds kort. Velen kwamen en gingen; waarom komen ze niet meer? Zijn ze door het verhaal heen? Nu weten we het wel, dat visioen? (...) En waarom komen er die ene zondag (zoveel), de andere (veel minder)? Vanwege weer en wind, vanwege het thema al of niet tevoren aangekondigd? Vanwege deze of die predikheer of -mevrouw?

Op al deze vragen is geen duidelijk antwoord te geven. Zoals ook niemand kan zeggen waar al die woorden blijven die hier gesproken en gezongen worden – wat wordt er begrepen, beaamd, wat niet? Hoe diep werkt het door, of hoe gauw wordt het weer vergeten? En zo weet ook niemand precies wie al die anderen zijn – en dat moet ook niemand precies willen weten.

Dit huis vol mensen, weet Jij wie het zijn? Ik mag het hopen. Heb Jij ons geteld, ken Jij ons bij name? Dan ben Je de Enige. Laat dat zo blijven.’

Laat dat zo blijven, zo eindigt Huub Oosterhuis deze korte overdenking. God weet het. Wij hoeven elkaar niet de maat te nemen, of in de gaten te houden. God kent ons en onze intenties, God kent ons en onze zoektocht. Wat ons uit elkaar drijft als gemeente en wat ons samenbindt. Dit lied en deze gedachten inspireerden me in de afgelopen weken, en ik wilde ze graag met jullie delen. En toen kwam mij de tekst onder ogen die voor vandaag op het oecumenisch leesrooster staat.

‘Als één van je broers of zussen tegen je zondigt, moet je die daarover onder vier ogen aanspreken. Luisteren ze niet, neem getuigen mee. Wordt er dan nog niet geluisterd? Leg het voor aan de hele gemeente.’

Wacht even, is dit waar we over hebben vandaag? Over elkaar de les lezen? Elkaar in de gaten houden, en bij een misstap de hele gemeente inlichten?

Bij een oppervlakkige lezing van deze tekst rijzen je al snel de haren te berge. Moeten we het hier over hebben? *Ik ga snel op zoek naar een andere Bijbeltekst...* Maar, wacht, misschien is het hier beschrevene wel actueler dan ooit.

Deze week ging het ongeveer elke dag over de bruiloft van onze minister van Veiligheid en Justitie, Ferd Grapperhaus. En als er iemand in de gaten is gehouden en te horen heeft gekregen welke misstap hij heeft begaan, dan is hij het wel.

Hij had zelf de mensen, die toch feestjes gaven en die zich niet aan de regels hielden, ‘aso’s’ genoemd. En nu bleek ook hij moeite te hebben gehad de anderhalve meter in acht te nemen, tijdens zijn eigen bruiloftsfeest. Het begon met een verhaal in de Privé en andere media, en toen bemoeide het hele volk zich ermee, vooral online, waarop excuses volgden, en hij ‘diep door het stof’ ging in de Tweede Kamer. Ik denk dat bijna iedereen die met een telelens gevolgd zou worden foto’s zouden kunnen verschijnen, waarbij te zien is dat de anderhalve meter wordt overschreden. *Sterker nog, we hebben vandaag een foto in ons midden...*

Maar wat hem vooral werd verweten: veel mensen sluiten zich al maanden op, uit angst en bezorgdheid voor hun eigen gezondheid of die van hun geliefden, mensen stellen bruiloften en feesten uit, en dat blijkt degene die ons die regels heeft opgelegd zich er zelf niet aan te houden, alsof hij boven de wet staat...

‘Als een van je broers of zussen tegen je zondigt...’ Dat is de tekst die voorligt. Als je niet goed weet wat je aan moet met een Bijbeltekst dan helpt het enorm om de tekst in zijn context te lezen. Dus in het geheel van wat er beschreven staat in de omliggende tekst. Dat ben ik dus eerst gaan doen. Dit gedeelte blijkt dan onderdeel te zijn van een langere ‘rede’, zo gerangschikt door Matteüs. We kennen verschillende onderwijzingen van Jezus en in het Matteüsevangelie is de Bergrede in hoofdstuk 5 toch wel de bekendste.

Hier, in Matteüs 18, vinden we een lange rede over ‘het koninkrijk van de hemel’, en dan gaat het hier specifiek over de ‘onderlinge relaties’. Hoe gaan we met elkaar om in het koninkrijk der hemelen? Hoe zouden Jezus’ leerlingen met elkaar om moeten gaan? Hoe zouden de christenen voor wie Matteüs schrijft, die zich toen nog ‘mensen van de weg’ noemden, met elkaar om moeten gaan? En vervolgens zou je dan kunnen vragen, of het ook ons iets wil leren over hoe wij vandaag de dag in de gemeente samenleven. En misschien zou je het zelfs breder kunnen trekken, hoe zouden we überhaupt als mensen met elkaar om moeten gaan?

De organisatie van de gemeente, de opbouw van de kerk, dat zijn belangrijke thema's in het evangelie van Matteüs. Dit evangelie, deze beschrijving van Jezus' leven en betekenis, draagt al in zich de wens en het verlangen om toepasbaar te zijn voor de eerste gemeenten, voor die volgelingen van Jezus die zich na zijn dood verzamelden, in huizen of op andere plekken. Dus het gedeelte dat wij lezen is onderdeel van een rede, over de onderlinge verhoudingen, over omgangsvormen. Laten we daar eens naar kijken.

Deze rede in Matteüs 18 begint met een vraag van de leerlingen: 'Wie is eigenlijk de grootste in het koninkrijk van de hemel?' Het is een vraag naar wie er de macht heeft. Naar wie moeten we eigenlijk luisteren? Wie moeten we volgen? Wie is er de baas? Ze krijgen een onverwachte reactie. Jezus plaatst een kind in hun midden.

'Word als een kind, dan ben je de grootste.' Met andere woorden, je bent nooit elkaars baas. Je kunt altijd van elkaar blijven leren. En hij vervolgt: 'Neem je een kind op in je midden, dan ontvang je mij.' Over een perspectiefwisseling gesproken. En: 'Als je een van de geringen die in mij geloven van de goede weg afbrengt...' en wat er dan volgt moet je maar eens nalezen. De rede gaat verder, over verleidingen die je van de goede weg kunnen afbrengen. Over wat je ogen zien, waar je voeten je brengen, en wat je handen doen... felle waarschuwingen worden er gegeven, om je niet te laten verleiden door wat de wereld biedt.

Het is alsof hij zeggen wil: wil je de grootste zijn? Hou dan jezelf in toom. Een betere wereld begint bij... jezelf. En dan klinkt ook het verhaal van dat ene verdwaalde schaap, en de herder die gaat zoeken, tot hij het vindt en weer opgenomen wordt in de kudde. Zo ga je om met mensen die afdwalen, die kwijtraken, die... fouten maken.

En dan komt ons gedeelte. 'Als een van je broers of zussen tegen je zondigt.'

Eerst is het advies, hou het klein. Dus probeer het samen op te lossen.

Daarna volgt, neem 1 of 2 getuigen mee, en bespreek het, en probeer iemand op die manier tot inkeer te brengen. En pas dan staat er, leg het voor aan de gemeente. En als diegene dan nog steeds niet wil luisteren, 'behandel hen dan zoals je een heiden of een tollenaar zou behandelen.' Door ze links te laten liggen? Of, ligt het anders?

Hoe behandelde Jezus heidenen en tollenaars? Hij had hen lief, en vergaf hen hun fouten als ze die inzagen, en hij nodigde zichzelf bij hen uit aan tafel, hij gaf hen nieuwe hoop. Matteüs had dat zelf ervaren, hij was een tollenaar, die tot inkeer kwam. En dan gaat de rede verder, met 'ik verzeker jullie, wat jullie bindend verklaren zal ook in de hemel bindend zijn...' en, 'als jullie eensgezind iets vragen, wat het ook is, mijn Vader in de hemel zal het laten gebeuren.' Als jullie vragen om vergeving, als jullie vragen om verzoening, vertrouw er dan maar op dat je gebed wordt verhoord.

'Want waar twee of drie mensen in mijn naam samen zijn, ben ik hun midden.'

Deze rede over de onderlinge relaties eindigt met de vraag van Petrus: 'Hoe vaak moet ik iemand eigenlijk vergeven, die tegen mij gezondigd heeft? Tot zevenmaal toe?' Maar dat is veel te klein en beperkend gedacht, veel te afgemeten. 'Nee, Petrus, tot zeventig maal zeven.' Oneindig vaak. Ga het niet tellen.

Volgens mij was dit weer zo'n rede waar iedereen van moest bijkomen, denk je niet? Er was een leerling die dacht een boom op te kunnen zetten over leiderschap. 'Jezus, wie is eigenlijk de grootste in het koninkrijk van de hemel?' Een legitieme vraag toch..., kunnen we dat in een schema gieten?

Nu zoekt hij alleen nog maar, naar kinderen – om nederigheid te leren, naar verloren zielen – om ze erbij te halen, naar wie achter bleven- om ze niet alleen te laten.

Zouden we deze rede ook tot onszelf kunnen laten spreken? Kunnen wij er anno 2020 iets mee, met het oog op ons gemeente-zijn? Ik denk dat sommige uitspraken en voorbeelden ons zullen benauwen, we zijn veel meer gaan hechten aan onze individualiteit, onze eigen verantwoordelijkheid en ook, onze eigen ruimte, de keuzes die we maken. Maar aan de andere kant gaan we dan soms misschien wel uit de weg, wat wel oplosbaar zou kunnen zijn. Of, verliezen we ongemerkt iemand uit het oog.

Daarom wil ik luisteren naar wat dit Bijbelgedeelte ook tot ons te zeggen heeft.

Jezus wijst ook ons hier een weg. 'Zo ga je met elkaar om.' Altijd vanuit het besef dat niemand de grootste is, niemand de baas, dat we allemaal leven van genade, dat we vergeving nodig hebben en dat ook elkaar moeten blijven schenken.

... en dan moet ik nog even denken aan de minister. En zijn schuldbekentenis. 'Ga heen en zondig niet meer', zou Jezus zeggen. Ja toch? En hij zegt dat elke dag, tegen ons allemaal.

En dat maakt het evangelie van Jezus zo bevrijdend. We worden steeds opnieuw op weg gestuurd, vrij van schuld, omdat we vergeving ontvangen. Vrij van knellende structuren, omdat we niemands baas hoeven te zijn. Niet vrij om dan er dan maar op los te leven, nee, niet vrij van verantwoordelijkheid, maar vrij om er voor elkaar te zijn, en dan vooral, voor een kind, voor die ander die niet zo opvalt of die wat uit het oog raakt. En voor diegene die de volle laag krijgt.

Zo kunnen we een huis vol van mensen zijn, en steeds opnieuw genade vinden bij elkaar – Zo kunnen we onze weg vervolgen hier in Leidsche Rijn, ook in dit nieuwe kerkelijke seizoen. Ga je mee?

Amen